

Az ún. „tippadói” tevékenység minősítése

A Bank állásfoglalás iránti kérelmet nyújtott be a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (**Felügyelet**) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (**Hpt.**) 6/E. § (1) bekezdése szerinti közvetítói tevékenységgel kapcsolatos egyes kérdések vonatkozásában.

I. TÉNYÁLLÁS

A Bank új konstrukciót kíván bevezetni a piacon, miszerint a Bank banki termékkel rendelkező ügyfele (**Ajánló Ügyfél**) a Banknál még banki termékkel nem rendelkező személynek (**Ajánlott Ügyfél**) ajánlja a Bankot. Az Ajánló Ügyfél jóváírást kap a Banktól, amennyiben az Ajánlott Ügyfél újonnan nyit lakossági folyószámlát a Banknál, és erre a folyószámlára legalább 2 (kettő) egymást követő hónapban egyenként legalább 50.000,-Ft, azaz Ötvenezer forint összegű jövedelem érkezik a folyószámlanyitást követő 6 (hat) hónapban. Az Ajánló Ügyfél 10.000,-Ft, azaz Tízezer forint jóváírást kap, amennyiben az Ajánlott Ügyfél által újonnan nyitott folyószámlára a bankszámlanyitást követő 2 (kettő) hónapban összesen legalább 200.000,-Ft, azaz Kettőszázezer forint jóváírás érkezik. Egy Ajánló Ügyfél összesen legfeljebb 5 (öt) alkalommal lehet Ajánló Ügyfélként rögzítve a Bank rendszerében az program időtartama alatt, így egy Ajánló Ügyfél összesen legfeljebb 5 (öt) alkalommal kaphat 5.000,-Ft, azaz Ötezer vagy 10.000,-Ft, azaz Tízezer forint jóváírást, feltéve, hogy az általa Ajánlott Ügyfél teljesíti a részvétel feltételeit.

II. A JOGKÉRDÉS

A Bank által igénybe vett Ajánló Ügyfelek tervezett tevékenysége a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (**Hpt.**) 6/E. § (1) bekezdésében meghatározott közvetítói tevékenységnek minősül-e.

III. A BANK ÁLLÁSPONTJA

A Bank álláspontja szerint az Ajánló Ügyfelek ún. „tippadói” tevékenysége nem minősül közvetítói tevékenységnek. A Bank álláspontját a Felügyelet korábbi, „tippadói” tevékenységgel kapcsolatos állásfoglalására alapozta, mely a következő körülményeket vette figyelembe.

1. Megbízás tartalma és a fizetés módja

Az Ajánló Ügyfél kitölt 1 (egy) kupont és átadja az Ajánlott Ügyfélnek. Az Ajánló Ügyfél díjazása egyrészt maximálva van, mert egy program keretében maximum 5 (öt) Ajánlott Ügyfél után kaphat jóváírást, másrészt a bankszámlára érkező jóváírás feltételhez kötött, a szabályzat alapján az nem kerül maximalizálásra, hogy az Ajánló Ügyfél hány kupont ír alá és ad át más személyeknek.

Nem minden kuponnal rendelkező személy válik Ajánlott Ügyféllé, hanem csak az, aki a Banknál bankszámlát nyit, és nem minden Ajánlott Ügyfél után kap jóváírást az Ajánló Ügyfél. (Az előbbieket alapján a Bank álláspontja szerint ez nem közvetítói tevékenység, mert a jóváírás nem a volumenhez/ügyfélszámhoz kötött.)

2. Az ügyfél adatainak eljuttatása a megbízóhoz
Az Ajánló Ügyfél nem továbbít adatokat a Bankhoz. Az Ajánlott Ügyfél keresi fel a Bankot és kéri a bankszámla megnyitását, s a bankszámla nyitás alkalmával mutatja be a kupont. (Erre a körülményre figyelemmel nem állapítható meg véleményük szerint a közvetítői tevékenység fennállása.)
3. A megbízás tartalma a konkrét termék ismertetésének vonatkozásban
Az Ajánló Ügyfél nem ismerteti a Bank bankszámla termékét, csupán a Bankot ajánlja. (Az előbbieket figyelembevételével álláspontjuk szerint ebből a szempontból a tevékenység nem minősíthető közvetítésnek.)
4. A megbízott tevékenységének személyes jellege
A kupont az Ajánló Ügyfélnek alá kell írnia és át kell adnia az Ajánlott Ügyfélnek, ezért nem kizárt, hogy az Ajánló Ügyfél személyesen találkozik az Ajánlott Ügyféllel. (Az előbbieket alapján véleményük szerint ez a körülmény már közvetítői tevékenység jellegét mutat.)

A fentieket összesítve a Bank álláspontja szerint megállapítható, hogy a Felügyelet állásfoglalásában szereplő négy elemből három elem (1., 2., 3.) mutat nem közvetítői jellegűt és egy elem (4.) mutat közvetítői jellegűt, így az Ajánló Ügyfél tevékenysége olyan tippadói tevékenység, amely nem minősül közvetítői tevékenységnek.

IV. A FELÜGYELET ÁLLÁSPONTJA

Előjáróban szíves tájékoztatására közlöm, hogy a Felügyeletnek engedélyezési körbe nem tartozó, konkrét üzleti vagy jogi konstrukciók minősítése nem feladata, ezért jelen állásfoglalás-kérés kapcsán csak egy általános véleményt adhatunk.

A Hpt 2. számú melléklet I. fejezet 12.1 és 12.2. pontja ismerteti a kiemelt közvetítői és az ügynöki tevékenységet.

12.1. Kiemelt közvetítői tevékenység: pénzügyi intézménnyel kötött megbízási szerződés alapján, a pénzügyi intézmény nevében, javára és kockázatára, pénzügyi szolgáltatás, kiegészítő pénzügyi szolgáltatás nyújtásának, szolgáltatásra irányuló szerződés megkötésének elősegítésére irányuló tevékenység, ideértve a pénzügyi intézmény nevében, javára és kockázatára történő kötelezettségvállalást vagy a szerződés megkötését is.

12.2. Ügynöki tevékenység: pénzügyi intézménnyel kötött megbízási szerződés alapján pénzügyi szolgáltatás, kiegészítő pénzügyi szolgáltatás nyújtásának, ilyen szolgáltatásra irányuló szerződés megkötésének elősegítésére irányuló tevékenység, amelynek során a pénzügyi intézmény kockázatára önállóan kötelezettséget nem vállalnak, szerződést nem kötnek.

A fenti definícióból következően akár ügynöki, akár kiemelt közvetítői tevékenységről van szó, mindkét esetben a tevékenység lényege a pénzügyi szolgáltatás nyújtásának, ilyen szolgáltatásra irányuló szerződés megkötésének elősegítése. A Felügyelet megítélése szerint a definícióban szereplő elősegítés fennállását és így a közvetítői jogviszony meglétét a Bank és az Ajánló Ügyfelek közötti jogviszony megítélése vonatkozásában több szempont komplex vizsgálatával lehet megállapítani. Ezen körülményeket együttesen mérlegelve, azokat összességében vizsgálva kell megítélni, hogy az Ajánló Ügyfelek tevékenysége közvetítői tevékenységnek minősíthető-e.

Amennyiben a különböző kritériumok elemzése esetlegesen eltérő eredményre vezetne, az egyes szempontok közötti hangsúlyok, prioritások összességében ítélandók meg. Ilyenkor az eset összes körülményének összetett elemzésével lehet megállapítani, hogy fennáll-e a közvetítói tevékenység.

4.1. Megbízás tartalma és a fizetés módja

Amennyiben a Bank az Ajánló Ügyfél által közvetített ügyfelek arányában fizet jutalékot az Ajánló Ügyfélnek, úgy ez a tevékenység közvetítói jellegét erősíti. Amennyiben az Ajánló Ügyfél díjazása nem függ a közvetített ügyfelek számától, úgy nem valószínűsíthető a közvetítói tevékenység. Jelen ügyben a Bank tájékoztatása szerint az Ajánló Ügyfél kifejezetten a közvetített ügyfelek számától, illetve az általuk folyószámlán elhelyezett pénzüsszeg mennyiségétől függően szerez jutalékot. Ugyanakkor lényeges körülmény, hogy egy Ajánló Ügyfél a program időtartama alatt legfeljebb 5 (öt) alkalommal lehet Ajánló Ügyfél, s így maximum ötször részesülhet 5.000, illetve 10.000 Ft jutalékban. Ezáltal az Ajánló Ügyfél érdekelt abban, hogy minél több általa toborzott személy váljon a Bank ügyfelévé, ugyanakkor jutaléka korlátozott, az 5 (öt) alkalmat követően már nem szerez jutalékot, s így tevékenységének időtartama is határozott idejű, mely szemben áll a közvetítói tevékenység végzésére jellemző hosszabb, illetve többségében határozatlan időtartammal. Amennyiben a Bank ezt az akciót a jövőben megismétli, s ezáltal az Ajánló Ügyfél többször is részt vesz ezen akcióban, úgy már nem állapítható meg a jutalék korlátozása, s az Ajánló Ügyfél a továbbiakban is érdekelt az új ügyfelek felkutatásában, ezáltal nem zárható ki a tevékenység közvetítói jellege.

4.2. Az ügyfél adatainak eljuttatása a megbízóhoz

Amennyiben az Ajánló Ügyfél az Ajánlott Ügyfelek adataira vonatkozóan információval szolgál a Bank felé, úgy a közvetítói jelleg valószínűsíthető. A Bank tájékoztatása szerint az Ajánló Ügyfél nem továbbít adatokat a Bankhoz. Az Ajánlott Ügyfél keresi fel a Bankot és kéri a bankszámla megnyitását, s a bankszámla nyitás alkalmával mutatja be az Ajánló Ügyfél aláírásával ellátott kupont. Ezen körülmény a nem utal a tevékenység közvetítói jellegére.

4.3. A megbízás tartalma a konkrét termék ismertetésének vonatkozásban

Bár a Bank tájékoztatása szerint az Ajánló Ügyfél megbízása kizárólag a potenciális ügyfél figyelmének felkeltésére, illetve a Bank szolgáltatásainak általános reklámozására irányul – a tevékenység gyakorlati jellegéből adódóan az Ajánló Ügyfél személyes kapcsolatba kerülve a potenciális ügyféllel a kommunikáció során – adott esetben az ügyfél kérdésére válaszolva – olyan konkrét tájékoztatást adhat, amely már az általános figyelemfelhíváson túl terjed, s az Ajánlott Ügyfél meggyőzése, ösztönzése, így a közvetítói tevékenység irányába mutat. Mivel e személyes ügyfélkapcsolat során nem lehet tartalmilag pontosan elhatárolni egymástól a figyelem-felhívási (reklámozási) és a potenciális ügyfél meggyőzésére irányuló (közvetítói) tevékenységet, ezért az Ajánló Ügyfél – akár nem szándékoltnan – olyan helyzetbe kerülhet, hogy a megbízása tartalmát meghaladóan ad tájékoztatást, amely szóbeli tájékoztatás tartalmát a Bank nem tudja ellenőrizni. Ennek következtében az

Ajánló Ügyfél a gyakorlati tevékenysége során megvalósíthatja a megbízó tevékenységének elősegítését, azaz a közvetítői tevékenységet.

4.4. A megbízott tevékenységének személyes jellege

Amennyiben az Ajánló Ügyfél személyesen találkozik azokkal a személyekkel, akiknek a Bankot ajánlja, és ezáltal az ő aktív közreműködése révén kerül kapcsolatba a Bank és az Ajánlott Ügyfél, úgy a közvetítői jelleg dominál. Tekintettel arra, hogy a kupont az Ajánló Ügyfélnek alá kell írnia és át kell adnia az Ajánlott Ügyfélnek, nem kizárt, hogy az Ajánló Ügyfél személyesen találkozik az Ajánlott Ügyféllel. Az előbbiek alapján véleményünk szerint ez a tevékenység közvetítői jellegét erősíti.

4.5. Egyéb figyelembeveendő szempontok

A Hpt. 2. számú melléklet I. fejezet 12.1 és 12.2. pontja ismerteti a kiemelt közvetítői és ügynöki tevékenység fogalmát, melyek szerint pénzügyi intézménnyel kötött megbízási szerződés alapján végzi a közvetítő a pénzügyi, illetve kiegészítő pénzügyi szolgáltatás nyújtásának, ilyen szolgáltatásra irányuló szerződés megkötésének elősegítésére irányuló tevékenységet. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 216. §-a értelmében szerződést jogszabály eltérő rendelkezése hiányában akár szóban, akár írásban lehet kötni, a szerződési akaratot ráutaló magatartással is kifejezésre lehet juttatni. Amennyiben a Bank olyan tartalmú ajánlatot tesz az ügyfelek felé, hogy amennyiben a Banknál még banki termékkel nem rendelkező személynek ajánlják a Bankot, melynek eredményeként az új, ún. Ajánlott Ügyfelek újonnan nyitnak lakossági folyószámlát a Banknál, és erre a folyószámlára legalább 2 (kettő) egymást követő hónapban egyenként legalább 50.000,-Ft, azaz Ötvenezer forint, illetve 10.000,-Ft, azaz Tízezer forint összegű jövedelem érkezik a folyószámlanyitást követő 6 (hat) hónapban, úgy jutalékot kapnak a Banktól, s ezt a szerződéses ajánlatot az Ajánló Ügyfelek ráutaló magatartással elfogadják, mivel az általuk Ajánlott Ügyfelek a fentieknek megfelelően járnak el, úgy esetükben a megbízási szerződés létrejön a szerződéses akaratral egyező, ráutaló magatartással megvalósuló elfogadó nyilatkozat kifejezésével, így az Ajánló Ügyfelek írásos elfogadó nyilatkozatának hiánya nem képezheti a közvetítői tevékenység megállapításának akadályát.

A körülmények elemzése révén megállapítható, hogy bár az Ajánló Ügyfelek bizonyos fókig érdekeltek az Ajánlott Ügyfelek felkutatásában, de a közvetítői tevékenységre utaló többi elem közül az Ajánló és az Ajánlott ügyfelek közötti kapcsolatfelvétel személyes jellege mutat a tevékenység megvalósulására. Mindezek alapján nem zárható ki egyértelműen az Ajánló Ügyfelek tevékenysége tartalmának vizsgálatát követően, hogy nem valósul meg közvetítői tevékenység. A figyelemfelhívásra, illetve a potenciális ügyfél rábeszélésre irányuló kommunikáció tartalmának elhatárolási nehézségei miatt az Ajánló Ügyfél a tájékoztatás során akaratlanul is a tevékenységnek abba a szegmensébe kerülhet, amelynek alapján a Bank szolgáltatásnyújtását elősegítő közvetítői tevékenységet végez.

A fentieket összességében figyelembe véve a Felügyelet álláspontja szerint nem jelenthető ki egyértelműen, hogy az Ajánló Ügyfelek tevékenysége nem valósítja meg a Hpt. szerinti pénzügyi közvetítői tevékenységet. Jelen jogszabályi környezet erre nem ad lehetőséget a jogalkalmazó szervnek mindaddig, amíg az ezen jogértelmezést kifejezett jogszabályi rendelkezés nem támasztja alá.

A fentiekben ismertetett szempontok ugyanakkor csak tájékoztató jellegűek, s nem kizárólagosan figyelembe veendő körülmények. Az egyedi üzleti konstrukciónak lehetnek ugyanis olyan – általunk nem ismert – elemei, amelyek a tevékenység minősítését jelentősen befolyásolják. Ennek alapján a Felügyelet véleménye csupán támpontként szolgálhat a végleges minősítés kialakításánál, s felmerülhetnek olyan új körülmények, melyeket a Banknak szintén meg kell vizsgálnia, s ezek figyelembevételével alakíthatja ki a tevékenység minősítése vonatkozásában a jogszabályoknak leginkább megfelelő álláspontját. A beadványában leírt konstrukció jogszabályi megfelelőségét a Felügyelet folyamatos felügyelés keretében, helyszíni, vagy helyszínen kívüli vizsgálatok során ellenőrzi.